

U S N E S E N Í

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Bursíkové a soudců Kryštofa Horna a Jana Peroutky ve věci

navrhovatele: **Přípravný výbor pro konání místního referenda**
zastoupený zmocněncem J. K.
bytem X

proti

odpůrci: **obec Statenice**
sídlem Statenická 23, Statenice

o návrhu na určení, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky,
o návrhu na vyhlášení referenda,

takto:

I. Návrh na konání místního referenda v obci Statenice podaný navrhovatelem dne 4. 11. 2024 o otázkách:

1. „*Požadujete, aby orgány obce Statenice v samostatné působnosti učinily veškeré možné kroky k tomu, aby v rámci developerských projektů v obci vznikla adekvátní občanská vybavenost (zejména základní škola)?*“
2. „*Požadujete, aby orgány obce Statenice v samostatné působnosti učinily veškeré možné kroky k tomu, aby zahájení rezidenční výstavby v rozvojových plochách Z02, Z13a, Z13b územního plánu obce Statenice byla podmíněna předchozí kolaudací Přeložky silnice II/240 (D7-D8) - úsek mezi dálnicí D7, dálnicí D8 a silnicí II. třídy č. II/101?*“

nemá nedostatky.

II. Návrh na vyhlášení místního referenda se odmítá.

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Návrhem podle § 91a odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), doručeným soudu dne 29. 11. 2024, se navrhovatel domáhá určení, že jím podaný návrh na konání místního referenda v obci Statenice nemá nedostatky. Zároveň se domáhá toho, aby soud vyhlásil místní referendum souběžně s termínem voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na podzim roku 2025.

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

2. Ze správního spisu plyne, že navrhovatel předložil dne 4. 11. 2024 odpůrci návrh na konání místního referenda v obci Statenice dle zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o místním referendu“), o následujících otázkách:

Otázka 1:

„Požadujete, aby orgány obce Statenice v samostatné působnosti učinily veškeré možné kroky k tomu, aby v rámci developerských projektů v obci vznikla adekvátní občanská vybavenost (zejména základní škola)?“

Otázka 2:

„Požadujete, aby orgány obce Statenice v samostatné působnosti učinily veškeré možné kroky k tomu, aby zahájení rezidenční výstavby v rozvojových plochách Z02, Z13a, Z13b územního plánu obce Statenice byla podmíněna (sic!) předchozí kolaudací Přeložky silnice II/240 (D7-D8) - úsek mezi dálnicí D7, dálnicí D8 a silnicí II. třídy č. II/101?“

3. K návrhu byly připojeny podpisové listiny č. 1 až 60 s obsahovými náležitostmi uvedenými v § 11 odst. 1 zákona o místním referendu. Návrh i podpisové listiny byly odpůrci předloženy v elektronické podobě s doložkou konverze dokumentu do elektronické podoby. Obě doložky obsahují identifikační číslo provedené konverze, datum vyhotovení 31. 10. 2024 a informaci o tom, že vstup neobsahoval viditelný prvek, který nelze plně přenést na výstup. Konverzi provedla advokátka.
4. Podpisové listiny obsahují celkem 361 podpisů. Samotný návrh na konání referenda obsahuje podpisy celkem 11 členů navrhovatele. Mezi účastníky je nesporné, že ke dni 1. 1. 2024 byl počet oprávněných osob v obci 1 097.
5. Odpůrce výzvou ze dne 19. 11. 2024, č. j. STAT-2548/2024 (dále jen „výzva“), vyzval navrhovatele k odstranění nedostatků návrhu. První nedostatek návrhu odpůrce spatřoval v probíhajícím řízení ve věci prvního návrhu navrhovatele u Nejvyššího správního soudu. Měl za to, že toto řízení brání přezkumu dalšího (v pořadí již třetího) návrhu navrhovatele, který je v podstatných ohledech a navržených otázkách totožný s prvním a druhým návrhem. Jako druhý nedostatek vznesl nepřipustnost elektronických podání. Návrh na konání referenda ani podpisové listiny dle odpůrce nebylo možné předložit v elektronické podobě, neboť musí obsahovat vlastnoruční podpisy. Lze tedy akceptovat pouze originály v listinné podobě. Vyslovil též pochybnosti o tom, zda byla elektronická konverze podpisových listin provedena řádně podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „zákon o elektronických úkonech“). Originály podpisových listin totiž byly v té době u Nejvyššího správního soudu, tudíž s nimi navrhovatel nemohl disponovat. Dalším nedostatkem byl nedostatečný počet podpisů. Odpůrce měl za to, že podpisové listiny obsahují pouze 262 uznatelných podpisů. Neuznal podpisy osob, které měly trvalý pobyt mimo obec Statenice, či osob neevidovaných v příslušných registrech obce. Dále nebylo možné uznat podpisy, u nichž byly zcela nečitelné, nesprávné nebo chybějící zákonem požadované údaje. Neuznával též proškrtané podpisy. Ve výzvě konkretizoval pomocí čísla podpisové listiny a čísla řádku každý neuznatelný podpis, přičemž vždy uvedl, který z nastíněných důvodů brání v uznání daného

podpisu. Rovněž uvedl, že obdržel od 22 osob písemné prohlášení o tom, že berou podpis na podpisové listině zpět a návrh na konání referenda nepodporují. Některé z těchto osob uvedly, že byly při sbírání podpisů uvedeny v omyl. Odvolané podpisy odpůrce neuznal.

6. Ve spise jsou založeny veřejné dopisy obecního úřadu Statenice určené občanům obce. V úvodu je popsáno, že dopis je reakcí na dotazy občanů obce ohledně místního referenda, stížnosti na způsob sbírání podpisů a žádosti o stanovisko obce. Dopis vyzývá občany ke kontrole dokumentu, který podepisují a uvádí, že se jedná o souhlas s konáním referenda s nesplnitelnými podmínkami, které

může vážně poškodit obec. Konstatuje, že referendum se snaží podmínit výstavbu v obci provedením přeložky komunikace, která se však v dohledné době pro nesouhlas sousední obce realizovat nebude. Přislíbené developerské projekty zajišťují občanskou vybavenost obce (stavba školy a infrastruktury). Referendum má však obec konzervovat, neboť klade developerům nesmyslné a nesplnitelné podmínky. Dále bylo v dopise uvedeno, že souhlas s referendem znamená, že nebude v obci dostatek čisté vody ani finance na stavbu školy a školky, dopravní situace se referendem nezlepší a obec navíc bude muset za referendum zaplatit a čelit nárokům na náhradu škody developerů za zmařenou výstavbu. Dopis obsahoval též prohlášení o odvolání podpisu na podpisovém archu referenda a k tomu připojený arch, kam občané mohli uvést své údaje a podepsat odvolání. Tyto dopisy, resp. obsažené archy, podepsalo 15 osob.

7. Dalších 7 osob zaslalo dopis o odvolání svého podpisu adresovaný k rukám starosty obce. Žádaly o vyřazení a neuznání jejich podpisu na podpisovém archu k referendu. Uvedly, že byly ze strany osoby sbírající podpisy k referendu uvedeny v omyl, neboť jim bylo sděleno, že podpis pouze umožní poskytnutí nezbytných informací ze strany obce.
8. Součástí spisu je též sdělení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2024, č. j. Ars 3/2024-41, z něhož vyplývá, že zástupkyně navrhovatele pro řízení o kasační stížnosti byla dne 11. 10. 2024 nahlížet do spisu, přičemž si pořídila kopie dokumentů prostřednictvím mobilního telefonu.
9. Dle názoru ministerstva vnitra obsaženého v přípisu ze dne 26. 7. 2024, č. j. MV-94615-2/OV-2024, lze vzít udělený souhlas s konáním referenda zpět, neboť zákon takové jednání nevylučuje. Odvolání podpisu lze považovat za včasné a účinné, pokud bylo učiněno ve fázi sběru podpisů, tj. před podáním návrhu na konání místního referenda obci.
10. Odpůrce soudu předložil aktuální stálý seznam voličů v obci, dodatek stálého seznamu voličů, aktuální evidenci obyvatel v obci ke dni 4. 11. 2024, vlastní přehled uznatelných podpisů v závislosti na trvalém pobytu a občanství (EU) a originály podpisových listin č. 1 až 55 v listinné podobě.

Obsah návrhu

11. Navrhovatel je přesvědčený, že návrh na konání místního referenda nedostatky nemá a naplňuje veškeré zákonné náležitosti. Postup odpůrce má za nesprávný a nezákonný. E-mailová komunikace mezi předsedou přípravného výboru a zastupiteli obce či zápis z 5. zasedání zastupitelstva obce Statenice konaného dne 19. 8. 2024 dle navrhovatele svědčí o zjevné nevůli odpůrce místní referendum vyhlásit. Konání referenda by totiž mohlo

kolidovat s připravovanými smlouvami mezi developerem a odpůrcem.

12. K nedostatkům vytykaným výzvou navrhovatel uvádí, že se rozhodl přistoupit ke zpětvzetí kasační stížnosti. K elektronické konverzi podpisových listin uvádí, že byla provedena řádně z originálů podpisových listin při nahlížení do spisu u Nejvyššího správního soudu. Ministerstvo vnitra přitom potvrdilo, že listiny lze podat i elektronicky. Co se týče počtu podpisů, odpůrce dle navrhovatele účelově vyškrtl podpisy s cílem znemožnit konání místního referenda. Jednotlivé podpisy totiž posuzoval formalisticky. Navrhovatel k návrhu přiložil komentář k jednotlivým rozporovaným podpisům. K jedné části podpisů namítá, že chybějící či chybně uvedené údaje jsou účelovou záminkou pro vyškrtnutí podpisu, neboť osoby jsou i bez chybějícího údaje jednoduše identifikovatelné. K několika údajně nečitelným podpisům navrhovatel doplňuje jméno osoby, či jiný nečitelný údaj. V jednom případě vysvětluje, že domnělé přeškrtnutí je součástí podpisu. Jeden podpis navrhovatel uznává jako nečitelný. Pokud by od celkového počtu bylo odečteno 30 podpisů, jež odpůrce považuje za neplatné, neboť se nejedná o oprávněné osoby, stále by navrhovatel doložil 341 platných podpisů, tedy dostatečný počet pro vyhlášení referenda.
13. Navrhovatel se též ohrazuje proti postupu, kterým odpůrce přistoupil k odvolaným podpisům. Namítá, že sám odpůrce vyzýval občany obce k tomu, aby referendum nepodpořili, případně aby svůj podpis podporující konání referenda odvolali. Tím zasáhl do práva občanů na výkon samosprávy přímým způsobem. Dle navrhovatele může odpůrce svůj postoj vyjádřit v kampani před hlasováním, nikoliv však ve chvíli, kdy se teprve sbírají podpisy potřebné pro samotné vyhlášení referenda. Uváděné stanovisko odpůrce navíc nebylo projednané ani schválené zastupitelstvem, jedná se o činnost starosty, jež sice samostatně vykonává pravomoc rady, nicméně není k takovému postupu zmocněný. Navrhovatel též upozorňuje na to, že zákon nepředvídá možnost odvolání podpisu, natož ve formě dopisu adresovanému obci, v jejímž zájmu je nevyhlášení referenda, tedy způsobem, který navrhovatel nemůže zkontrolovat ani ověřit. Umožnění odvolání podpisu by navrhovatele vystavovalo nejistotě ohledně potřebného počtu podpisů. Přípravný výbor se totiž může dostat do situace, kdy ukončí sběr podpisů, neboť jich má na podpisových listinách dostatečné množství a až následně po podání návrhu na konání referenda zjistí, že jeho návrh trpí nedostatky, jelikož obec obdržela několik odvolání podpisů. Možnost takového odvolání brání využití referenda jakožto efektivního nástroje přímého rozhodování občanů. Zároveň se ze strany navrhovatele nejedná o vnucování vůle občanům, neboť svou vůli mohou projevit právě v samotném referendu. Občané, kteří konání referenda podpisem podpořili, mají možnost hlasovat tak, aby referendum nemělo zamýšlený efekt. Případně nemusí hlasovat vůbec, aby nebyla dosažena potřebná účast pro závaznost referenda. Dle navrhovatele by proto neměl být na odvolání podpisů brán zřetel.
14. Navrhovatel se tedy domáhá určení, že návrh nemá nedostatky a současně žádá, aby soud referendum na požadovaný termín vyhlásil. Tento postup umožňuje efektivní ochranu práva na výkon samosprávy přímým způsobem v situaci, kdy pouhé prohlášení návrhu na konání místního referenda za bezvadný by vedlo k průtahům ze strany obce. Odpůrce návrh na konání referenda zastupitelstvu ani nepředložil. Naopak podniká kroky proti konání referenda ve fázi, kdy to zákon neumožňuje. Navržené otázky přitom splňují všechna kritéria stanovená v § 6 až 8 zákona o místním referendu.

Vyjádření odpůrce

15. Odpůrce ve vyjádření k návrhu popsal chronologii jednotlivých návrhů na konání referenda

o navržených uvedených otázkách. Před podáním projednávaného návrhu na konání místního referenda navrhovatel odpůrci podal první návrh ze dne 18. 6. 2024, k němuž přiložil podpisové listiny č. 1 až 55 a následně druhý návrh ze dne 12. 8. 2024, k němuž přiložil podpisové listiny č. 56 až 57. Tyto podpisové listiny nejspíš odpovídaly podpisovým listinám č. 1 až 57 přiloženým k projednávanému návrhu. Zdejší soud usnesením ze dne 6. 8. 2024, č. j. 54 A 48/2024-18, odmítl návrh na určení bezvadnosti a vyhlášení referenda ve věci prvního návrhu. Proti tomuto usnesení navrhovatel podal kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 28. 11. 2024, č. j. Ars 3/2024-43. Před podáním kasační stížnosti vzal navrhovatel první návrh zpět a podal druhý návrh, který vzal zpět v průběhu řízení.

16. Odpůrce má za to, že i nyní projednávaný návrh na vyhlášení místního referenda trpí nedostatky, které vytkl ve výzvě ze dne 19. 11. 2024.
17. První nedostatek spatřoval v tom, že ke dni učinění výzvy bylo u Nejvyššího správního soudu vedené řízení ve věci prvního návrhu navrhovatele. Dle odpůrce tak existovala překážka bránící podání dalšího téměř totožného návrhu. Navrhovatel tento nedostatek fakticky uznal, neboť uvedl, že se rozhodl vzít kasační stížnost zpět. Nejvyšší správní soud však kasační stížnost zamítl.
18. Druhým nedostatkem bylo podání návrhu na konání referenda a podpisových listin v konvertované podobě. Jelikož originály podpisových listin byly poskytnuty Nejvyššímu správnímu soudu pro účely řízení o kasační stížnosti, pořídil navrhovatel během nahlížení mobilním telefonem fotografie originálů podpisových listin, z nichž následně provedl konverze. Odpůrce má však za to, že návrh ani podpisové listiny není možné konvertovat do elektronické podoby. Jedná se totiž o dokumenty v listinné podobě, jejichž jedinečnost nelze konverzí nahradit podle § 24 odst. 4 písm. b) zákona o elektronických úkonech, neboť ze zákona o místní referendu vyplývá požadavek zákonodárce na

jejich autenticitu. Dle odpůrce mají tyto dokumenty existovat v jednom originálním listinném vyhotovení. Navíc obsahují změny, doplňky, vsuvky a škrty zeslabující jejich věrohodnost podle § 24 odst. 4 písm. c) téhož zákona. Přípuštění elektronického podání také znemožňuje vyškrtnutí podpisu osoby, která se rozhodne, že konání referenda již nebude podporovat.

19. Odpůrce se rovněž domnívá, že konverze nebyla provedena v souladu s vyhláškou č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů, dle níž snímací plocha zařízení pro provádění konverze musí splňovat velikost formátu nejméně A4 a mobilní telefon tuto technickou náležitost nesplňuje. Je přesvědčený, že se nejedná o řádné elektronické konverze podle zákona o elektronických úkonech. Podpisovým listinám ani návrhu proto nelze přiznat stejné účinky jako jejich originálům. Jelikož podpisové listiny nejsou elektronickou konverzí podle příslušného zákona a nebyly opatřeny ani kvalifikovaným elektronickým podpisem, nelze podpisy na nich obsažené považovat za vlastnoruční podpisy. Listiny tedy nesplňují jednu z podstatných náležitostí podle zákona o místním referendu.
20. Třetí nedostatek návrhu na konání referenda dle odpůrce spočíval v nedostatečném počtu podpisů. Tento nedostatek odpůrce navrhovateli vytknul již v souvislosti s prvním návrhem,

přesto adekvátní počet nových podpisů nebyl doplněn. Podpisové listiny obsahují pouze 262 uznatelných podpisů. Konkrétní nedostatky jednotlivých podpisů odpůrce uvedl v bodě 14 výzvy. Neuznal podpisy neoprávněných osob (např. bez trvalého pobytu na území obce Statenice) nebo osob neevidovaných v příslušných registrech obce (např. v seznamu voličů či základním registru obyvatel). Dále neuznal podpisy, u nichž chyběly zákonem požadované údaje, případně byly uvedeny nesprávně či nečitelně. Vyvinul přitom maximální úsilí osoby identifikovat a neuznal podpisy pouze v krajních případech.

21. K odvolaným podpisům odpůrce uvádí, že každý občan obce má právo se svobodně rozhodnout, zda bude, či nebude podporovat konání referenda. Pokud v tomto ohledu dostatečně určitě projeví svou vůli, odpůrce podpis neuzná. Zákon o místním referendu, ani jiný právní předpis nezakazuje odvolání podpisu na podpisové listině. Jedná se proto o implicitně dovolené jednání, které je navíc běžné např. v případě elektronického podepisování petic. Pokud je vůle dostatečně určitě projevována, není rozhodné, jakým způsobem se podpis odvolá. Odvolání prostřednictvím dopisu obecnímu úřadu je nejjednodušší, neboť obecní úřad se návrhem na konání referenda a podpisovými listinami musí zabývat. Odpůrce se veřejně vyjádřil k možnosti odvolání podpisu až poté, co obdržel od některých občanů dotazy na vyhlášení referenda a stížnosti na způsob sbírání podpisů. Podpisové listiny měly být občanům předkládány s tím, že představují statistiku pro volby do Evropského parlamentu či souhlas se získáním informací od odpůrce. Věc byla konzultována s Ministerstvem vnitra s tím, že odvolání podpisů je jediná možnost ochrany práv občanů uvedených v omyl.
22. Navrhovatel se navzdory poučení ze strany odpůrce staví lhostejně k požadavku na dostatečný počet podpisů a k zákonným lhůtám. Pokud by však dodržel všechny podmínky zákona o místním referendu, odpůrce by žádné nedostatky nevytkl a věc by postoupil zastupitelstvu.
23. K návrhu na vyhlášení místního referenda soudem odpůrce uvádí, že takový postup předpokládá předložení bezvadného návrhu na konání místního referenda zastupitelstvu. Projednávaný návrh však není bezvadný, což odpůrce navrhovateli včas a řádně vytkl. V tomto případě tedy nenastoupila ani domněnka bezvadnosti návrhu. Odpůrce výzvou navrhovateli sdělil, jakým způsobem má vady návrhu odstranit. Navrhovatel ovšem k návrhu doplnil jen pár podpisů, z čehož byl jeden duplicitní. Referendum tedy mezi občany odpůrce nemá potřebnou podporu. Zastupitelstvo obce musí mít možnost vyjádřit se ke konání referenda. V tomto případě se však zastupitelstvo k návrhu vyjádřit nemohlo. Za těchto okolností nejsou splněny podmínky pro projednání návrhu na vyhlášení podle § 57 odst. 2 písm. b) zákona o místním referendu. Odpůrce se nevyjádřil k přípustnosti otázek, neboť jejich posuzování je svěřeno zastupitelstvu obce.
24. Odpůrce navrhuje, aby soud zamítl návrh na určení bezvadnosti návrhu na konání referenda a zároveň pro předčasnost odmítl návrh na vyhlášení referenda.

Posouzení věci soudem

Posouzení návrhu na určení, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky

25. Pokud jde o návrh na určení, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky, konstatuje soud, že byl podán osobou oprávněnou [přípravným výborem v souladu s § 57 odst. 1 písm. a) zákona o místním referendu] a je včasný, neboť byl podán dne 29. 11. 2024, tj. ve lhůtě 10 dnů od doručení písemné výzvy k odstranění vad dne 19. 11. 2024 [§ 57 odst. 2

písm. b) zákona o místním referendu]. Návrh splňuje formální a obsahové náležitosti, soud jej proto meritorně projednal podle § 91a a § 93 s. ř. s.

26. Úvodem soud předesílá, že východiskem pro posuzování otázek konání referenda je ústavní princip suverenity lidu a právo podílet se na správě věcí veřejných. V pochybnostech je pak nutné přiklonit se ve prospěch konání referenda. Nejvyšší správní soud k tomu v rozhodnutí ze dne 29. 8. 2012, č. j. Ars 1/2012-26, *Lesík Bělka*, uvedl: „[R]eferendum představuje jednu z forem přímé demokracie. Přímou demokracii je třeba vykládat ve dvou významech: (1.) jako institucionální výraz principu suverenity lidu, umožňující rozhodování věcí veřejného zájmu a (2.) jako základní právo občanů přímo se podílet na správě veřejných věcí. Tomuto dvojímu vnímání odpovídá ústavní úprava, která v čl. 2 odst. 2 Ústavy ČR na straně jedné umožňuje zakotvení ústavního zákona, který by stanovil, kdy lid vykonává státní moc přímo, a v čl. 21 odst. 1 Listiny základních práv a svobod zaručuje právo občanů podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců. (...) [M]ožnost občanů vyjádřit se formou místního referenda k otázkám rozvoje své obce představuje jejich ústavně zaručené základní politické právo a vztahuje se na ně v plném rozsahu čl. 22 Listiny, podle něhož výklad a používání zákonné úpravy musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti. Z toho zdejší soud dovozuje, že otázky přípustnosti konání a posuzování platnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu je třeba hodnotit nikoliv restriktivním, formalistickým způsobem, nýbrž způsobem, zohledňujícím skutečnost, že se jedná o jednu ze základních forem demokracie. Jinak řečeno, v pochybnostech by měly soudy rozhodovat ve prospěch konání místního referenda a vyslovení jeho neplatnosti připadá do úvahy jen tehdy, jestliže se jednoznačně prokáže, že referendum bylo provedeno protizákonným způsobem, resp. je zjevné, že nemělo být vůbec vyhlášeno.“ Ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu tedy klade důraz na to, aby místnímu referendu nebyly kladeny do cesty přespříliš formální překážky (srov. též rozsudky ze dne 29. 8. 2012, č. j. Ars 1/2012-26, č. 2718/2012 Sb. NSS, *referendum o těžbě kaolínu v Břežanech*, bod 14; ze dne 31. 10. 2012, č. j. Ars 2/2012-43, č. 2799/2013 Sb. NSS, *referendum o radnici městské části Praha 7*, body 29 až 35, nebo ze dne 22. 10. 2014, č. j. Ars 4/2014-99, č. 3148/2015 Sb. NSS, *referendum o zákazu automatů v Ústí nad Labem*, body 32 až 36). Touto optikou je třeba posuzovat též otázku bezvadnosti návrhu jakožto nezbytného předpokladu pro konání referenda.
27. Podle § 11 odst. 2 zákona o místním referendu oprávněná osoba podporující konání místního referenda uvede na podpisovém archu své jméno, příjmení, datum narození, adresu a připojí vlastnoruční podpis.
28. Podle § 12 odst. 2 zákona o místním referendu nemá-li návrh přípravného výboru náležitosti stanovené podle § 10 a 11 nebo obsahuje-li nesprávné nebo neúplné údaje, obecní úřad nebo magistrát statutárního města neprodleně písemně vyzve zmocněnce, aby takové nedostatky ve stanovené lhůtě, která nesmí být kratší než 7 dnů, odstranil. Současně obecní úřad nebo magistrát statutárního města návrh přípravného výboru zmocněnci podle potřeby vrátí a o tomto postupu učiní zápis a přiloží k němu kopii návrhu přípravného výboru.
29. Mezi účastníky je sporné, zda návrh na konání referenda trpí vytčenými vadami. Je tedy třeba posoudit, zda 1) podání projednávaného návrhu na konání referenda bránilo probíhající soudní řízení ve věci předchozího návrhu navrhovatele na konání referenda, dále 2) zda návrh na konání referenda a přiložené podpisové listiny mohly být podány v elektronické podobě a 3) zda navrhovatel předložil společně s návrhem podpisovou listinu obsahující dostatečný počet podpisů oprávněných osob podporujících konání referenda a s tím související otázku, lze-li jednou udělený souhlas s konáním referenda platně

odvolat.

30. Z judikatury plyne, že zůstává-li zachována totožnost otázky navržené k rozhodnutí v místním referendu a přípravného výboru, a zároveň nedošlo-li v mezidobí k podstatné změně relevantní právní úpravy ani skutečností relevantních pro položenou otázku, je možné archy obsahující podpisy oprávněných osob použít jako přílohu k návrhu na konání místního referenda i opakovaně (srov. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 9. 2014, č. j. 40 A 7/2014-44).
31. Z toho vyplývají dva závěry. Jednak je nutno uzavřít, že řízení o kasační stížnosti navrhovatele ve věci prvního návrhu na konání referenda (skončené rozsudkem ze dne 28. 11. 2024, č. j. Ars 3/2024-43) nepředstavovalo překážku podání třetího návrhu. Jednalo se totiž o – dle výše citované judikatury přípustný – nový návrh na konání místního referenda. Předchozí návrh přitom sám odpůrce neakceptoval jako vadný, přičemž soud ještě před podáním třetího návrhu pravomocně rozhodl o odmítnutí návrhu, kterým se navrhovatel snažil toto stanovisko zvrátit. Jak navrhovatel, tak i odpůrce tedy byli povinni vycházet z toho, že na základě prvního návrhu referendum vyhlášeno nebude (což ostatně následným rozsudkem potvrdil též Nejvyšší správní soud). Navrhovatel tedy mohl nový (třetí) návrh podat a odpůrce měl povinnost jej v souladu se zákonem o místním referendu vypořádat, neboť zde neexistovala žádná překážka litispendence. Přestože třetí návrh obsahoval totožné otázky a minimálně zčásti i podpisové listiny jako první návrh, předmět řízení u obecního úřadu odpůrce se lišil.
32. Zadruhé, za specifických podmínek tohoto případu nevadilo, pokud navrhovatel odpůrci podal třetí návrh na konání místního referenda a podpisové listiny v elektronické podobě. Navrhovatel měl dle výše citované judikatury právo podpisové archy použít u odpůrce znovu. Je přitom stěžejní, že originály podpisových listin č. 1 až 57 s vlastnoručními podpisy měl v souvislosti s prvním a druhým návrhem na konání místního referenda k dispozici právě odpůrce. Navrhovatel třetím návrhem fakticky pouze na tyto listiny odkázal, což s ohledem na faktickou nemožnost s listinami disponovat plně postačovalo. Pokud navíc provedl též autorizovanou konverzi, nelze v tom spatřovat vadu návrhu.
33. Je přitom nutno zdůraznit, že odpůrce nevznáší žádné pochybnosti ohledně pravosti podpisů obsažených na konvertovaných listinách či podpisů členů navrhovatele na návrhu. Rovněž neuvádí, že by konvertované dokumenty nebyly dostatečně kvalitní, resp. že by z nich nebylo možné údaje přečíst. Skutečnost, že byl odpůrce schopen tyto dokumenty přezkoumat a určit, které podpisy považuje za uznatelné a které naopak uznat nelze, včetně důvodu neuznání, pak svědčí o tom, že byly dostatečně kvalitní.
34. Především však odpůrce nenamítá, že by se dokumenty v elektronické podobě jakkoliv odlišovaly od originálních podpisových listin. Naopak ve vyjádření výslovně připouští, že podpisové listiny č. 1 až 55 podané společně s prvním návrhem a podpisové listiny č. 56 až 57 přiložené k druhému návrhu odpovídají zkonvertovaným podpisovým listinám č. 1 až 57. Odpůrcova technicistní námitka ohledně nesprávného provedení autorizované konverze stojí na premise, že originály podpisových listin měl u sebe Nejvyšší správní soud, přičemž navrhovatel si během nahlížení pořídil jejich fotografie pouze mobilním telefonem a tyto fotografie následně zkonvertoval v rozporu s vyhláškou. Tím však odpůrce potvrdil, že se obsahově jedná o tytéž listiny, jejichž originály již měl k dispozici. Ostatně ani zdejší soud neobjevil v elektronických konverzích a originálech podpisových listin, které měl k dispozici, žádné obsahové rozpory.

35. Za uvedených okolností by v nynějším případě trvání na podání návrhu na konání místního referenda a podpisových listin v listinné podobě s originálními vlastnoručními podpisy představovalo přepjatý formalismus bránící konání referenda jakožto jednoho z projevů suverenity lidu a ústavně zakotveného práva podílet se na správě věcí veřejných.
36. Pro úplnost soud podotýká, že obsahem správního spisu jsou doložky konvertovaných dokumentů obsahující identifikační číslo provedené konverze. Z doložek je zřejmé, že autorizovanou konverzi dokumentů provedla advokátka, tedy oprávněný subjekt provádějící konverzi podle § 23 odst. 1 zákona o elektronických úkonech. Tyto konverze proto podle § 22 odst. 2 zákona o elektronických úkonech mají stejné účinky jako originální podpisové listiny. Soud sice nemá podklady pro učinění závěru o tom, zda autorizovaná konverze proběhla technicky správně, resp. jaká konkrétní zařízení byla použita. Dospěl však k závěru, že za daných okolností není podstatné, zda byly dodrženy technické náležitosti autorizované konverze, neboť shoda listinných originálů podpisových listin č. 1 až 57 s výstupem autorizované konverze nebyla zpochybněna.
37. Pokud jde o podpisové listiny č. 58 až 60, jejich listinným originálem odpůrce nikdy nedisponoval. Soud se pro nadbytečnost nebude zabývat tím, zda byla konverze těchto listin přípustná a řádně provedená, neboť i bez započítání podpisů na těchto listinách má návrh dostatečnou podporu.
38. Účastníci shodně uvádějí, že počet oprávněných osob v obci je 1 097. Návrh tedy potřebuje podporu alespoň 30 % oprávněných osob, tj. **330** platných podpisů (§ 8 odst. 2 zákona o místním referendu). Podpisové listiny č. 1 až 60 obsahují 361 podpisů. Z toho 8 podpisů je obsažených na listinách č. 58 až 60, které soud do celkového počtu nepočítal. Odpůrce ve výzvě k odstranění vad i ve vyjádření k návrhu uvedl, že 262 podpisů považuje za uznatelné. Z toho je 5 podpisů na listinách č. 58 až 60, proto lze (s ohledem na závěry uvedené v předchozím bodě) počítat pouze 257 nesporných uznatelných podpisů. K nim lze rovnou připočítat 11 podpisů členů navrhovatele, kteří uvedli své údaje a podpisy v návrhu na konání referenda. Odpůrce se k podpisům členů navrhovatele nijak nevyjádřil, nic jim nevytkl, avšak nezapočítal je do celkového počtu uznatelných podpisů. Soud má za to, že tyto podpisy obsahují veškeré náležitosti podle § 11 odst. 2 zákona o místním referendu, a proto je k celkovému počtu 257 nesporných podpisů připočetl (tj. vychází z toho, že nezpochybněných podpisů je **268**). Odpůrce výzvou zpochybnil 99 podpisů, z toho byly 3 podpisy vyřazeny, přičemž byly na listinách č. 58 až 60. K nim proto soud pro účely přezkumu vytknutých vad v souladu se závěry uvedenými v přechozím bodě nepřihlíží. Zůstává tedy 96 sporných podpisů. Soud tyto sporné podpisy přezkoumal, přičemž pro závěr o bezvadnosti návrhu na konání referenda postačí, pokud odpůrce **alespoň 62** podpisů vyloučil nedůvodně.
39. Navrhovatel namítá, že odpůrce nedůvodně vyloučil podpisy osob, které je odvolaly. Domnívá se, že s ohledem na zachování právní jistoty nelze jednou udělený souhlas s konáním referenda odvolat, navíc způsobem, který navrhovatel nemůže zjistit dříve než z výzvy k odstranění vad návrhu. Správní spis obsahuje odvolání podpisů 22 osob. Odpůrce však ve výzvě z důvodu odvolání neuznal pouze 19 podpisů.
40. Možnost odvolání souhlasu s konáním místního referenda není v zákoně o místním referendu upravena, zároveň tuto problematiku dosud neřešily ani správní soudy. Nicméně judikatura Nejvyššího správního soudu dlouhodobě zastává názor, že v řízeních týkajících se referenda, má být postupováno spíše ve prospěch než neprospěch konání referenda (srov.

judikaturu uvedenou v bodě 26 tohoto usnesení). Rovněž Ústavní soud se přiklání k restriktivnímu výkladu právních předpisů omezujících možnosti konání místního referenda, který ostatně vyplývá přímo z článku 22 Listiny základních práv a svobod, podle kterého zákonná úprava všech politických práv a svobod a její výklad a používání musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2012, sp. zn. III. ÚS 263/09 (N 27/64 SbNU 285)]. Tímto prizmatem soud posoudil též otázku odvolání podpisů, přičemž dospěl k závěru, že jednou udělené podpisy podporující konání referenda posléze odvolat nelze.

41. Umožnění takového postupu totiž zasahuje do právní jistoty přípravného výboru, který shromáždil určitý počet podpisů podporujících konání referenda a podal návrh v domněnání, že disponuje potřebnou podporou, načež posléze zjistil, že část podpisů byla odvolána, aniž by měl možnost tuto skutečnost dříve předvídat. Soud musí v tomto případě upřednostnit právní jistotu

přípravného výboru, neboť ten se zpravidla domáhá vyhlášení referenda tehdy, kdy chce řešit určitou otázku místní samosprávy odlišně než stávající politická reprezentace obce. Vzhledem k této skutečnosti se orgány obce mohou snažit referendum zmařit. Minimálně se to takto jeví v posuzovaném případě, kdy odpůrce vyzývá občany k tomu, aby konání referenda svými podpisy nepodpořili, či dokonce aby udělený souhlas odvolali. Argumentuje-li odpůrce tím, že se na něj občané obraceli, neboť jim bylo při sběru podpisů řečeno, že podpisy představují statistiku pro volby do Evropského parlamentu či souhlas se získáním informací, soud zdůrazňuje, že všechny podpisové listiny obsahují informaci o tom, že se osoba svým podpisem připojuje k návrhu na vyhlášení místního referenda a v souladu se zákonem o místním referendu obsahují též přesné znění otázek navržených k rozhodnutí v referendu. Za této situace, i pokud by během sběru podpisů opravdu došlo ke sdělování zavádějících informací (což v tomto případě nebylo patřičně prokázáno), mohly si dotyčné osoby obsah listiny přečíst a zjistit, za jakým účelem jsou podpisy sbírány. Je ostatně žádoucí, aby se oprávněné osoby, jež jsou plně svéprávné, seznámily s obsahem listiny, na níž uvádí své osobní údaje a k níž připojují svůj vlastnoruční podpis.

42. Výše popsané jednání odpůrce odrazující občany obce od toho, aby podporovali konání referenda, považuje soud za velice problematické především s ohledem na to, že vede kampaň proti samotnému konání místního referenda ve fázi, kdy pro to není prostor. Odpůrce může vést kampaň ohledně navržených otázek poté, co se referendum vyhlásí, nemůže však bránit samotnému iniciování referenda. Odpůrce přitom ve svém veřejném prohlášení uvedl, že konáním referenda může vážně poškodit obec a stanovuje nesplnitelné podmínky. Dokonce konstatoval, že souhlas s referendem znamená, že v obci nebude dostatek čisté vody a financí na stavbu školy. Současně zdůrazňoval, že obec bude muset za referendum zaplatit a čelit nárokům na náhradu škody developerů za zmařenou výstavbu (srov. bod 6 tohoto usnesení). Odpůrce tedy občany vědomě a cíleně nabádal nejen k tomu, aby referendum samotné nepodporovali, ale aby jednou signalizovanou podporu vzali zpět. Fakticky tím vykročil ze své role, kterou v této fázi má mít.
43. S ohledem na to, že zákon úkon odvolání (zpětvzetí) podpisu nezná, nepředepisuje ani žádné lhůty či způsob, jakým by k němu mělo docházet. Lze si tedy představit množství praktických problémů, které by jeho umožnění mohlo přinést. Např. jde o navrhovatele zmíněnou obtížnou ověřitelnost toho, že k odvolání podpisu skutečně došlo. Dále by mohlo docházet k „ping-pongu“ mezi navrhovatelem a odpůrcem, kteří by v rámci procesu, pro který zákon předepisuje krátké lhůty, opakovaně vytýkali, resp. odstraňovali vady návrhů

související s odvolanými, nově doplněnými a např. znovu odvolanými podpisy. Tento neočekávaný prvek by mohl paralyzovat nejen proces před obecními úřady, ale též před správními soudy.

44. K obezřetnosti velí též trpká historická zkušenost s totalitní státní mocí vyvíjející na své občany nátlak směřující k odvolání dříve vyjádřeného politického názoru.¹ Aniž by soud mínil postup odpůrce k této praxi dob minulých jakkoliv připodobňovat, je nutno vzít v potaz, že připuštění možnosti odvolávání podpisů by dávala *pro futuro* signatáře všanc když ne přímo nedemokratickým, tak alespoň slovy Nejvyššího správního soudu „nečestným a nesportovním“ (viz bod 27 rozsudku č. j. Ars 3/2024-43) praktikám představitelů obcí, aniž by k tomu bylo dobrého důvodu. Demokratická společnost vychází z toho, že občané jsou s to v okamžiku podpisu návrhu na vyhlášení referenda posoudit, zda s ním souhlasí, či nikoliv. Tím je jejich politické právo – až do případného hlasování v referendu – vyčerpáno. Občanům, kteří změnili svůj postoj k referendu, není upřena možnost projevit svou vůli tím, že budou v referendu hlasovat proti navrženým otázkám, případně se hlasování nezúčastní, aby nebyl dosažen potřebný počet hlasujících pro závaznost místního referenda (viz rozsudek NSS č. j. Ars 4/2014-99, bod 38).
45. S ohledem na výše uvedené soud uzavírá, že jednou udělené podpisy podporující konání referenda nelze odvolat. Odpůrce u 4 podpisů z 19 odvolaných podpisů namítal i jiné důvody neuznání. Těmito 4 podpisy se bude soud zabývat dále. Nyní lze konstatovat, že minimálně 15 odvolaných podpisů odpůrce vyloučil nedůvodně.
46. Co se týče ostatních vytýkaných vad podpisů, odpůrce výzvou navrhovateli vytkl jak velmi závažné nedostatky údajů připojených k podpisům oprávněných osob (např. trvalý pobyt mimo území odpůrce, absenci občanství, úmrtí apod.), tak i takové vady, které bylo možné odstranit doplněním údajů, nebo jen zjevné chyby v psaní, použití zkratk či nečitelné údaje, které bylo možné (v mnoha případech) při větší či menší snaze rozluštit. Soud shledal, že odpůrce nedůvodně vyloučil minimálně dalších 47 podpisů. Z toho 14 podpisů náleželo oprávněným osobám, které odpůrce ve výzvě označil za neoprávněné; dalších 29 podpisů soud považoval na rozdíl od odpůrce za čitelné a osoby podepisujících snadno identifikovatelné; v případě dalších 4 podpisů dospěl soud k závěru, že jejich neuznání bylo přepjatě formalistické.
47. Za účelem ověření správnosti vytčených závažných nedostatků, tj. zda část sporných podpisů skutečně patří neoprávněným osobám, odpůrce soudu poskytl stálý seznam voličů, dodatek stálého seznamu voličů, evidenci obyvatel ke dni 4. 11. 2024 a vlastní přehled uznatelných podpisů z hlediska trvalého pobytu. V posledně uvedeném dokumentu odpůrce u každé listiny uvedl počet oprávněných osob. U neoprávněných osob vždy uvedl poznámku, že buď nemají trvalý pobyt v obci, nejsou občany Evropské unie, nebo se jedná o osobu po smrti. Soud zjistil, že tento dokument částečně napravuje některé odpůrcem nesprávně vytčené nedostatky. Konkrétně u 13 osob, jejichž podpisy jsou uvedeny na listině č. 5, řádcích 1, 2, 3, 4, 9 (obsahuje i podpis osoby), 10 (jméno osoby je čitelné, což dokládá i skutečnost, že jej odpůrce dokázal rozluštit za účelem posouzení, zda má trvalý pobyt a občanství EU), dále u podpisů na listině č. 19, řádku č. 5; listině č. 25, řádku 5; listině č. 30, řádku č. 4; listině č. 37, řádku č. 3; listině č. 39, řádku č. 1; listině č. 47, řádku č. 2; listině č.

¹ Viz např. BLAŽEK, Petr. Odvolání podpisu: Příběh několikátýdenního signatáře Charty 77 Jiřího Záruby. *Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů*. 2016, roč. 2016, č. 4, s. 97-102. ISSN 1802-824, dostupné z: www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2016/04/PD_4_16_s97-102.pdf

52, řádku č. 6 (je čitelný) odpůrce ve výzvě uvedl, že nenáleží oprávněným osobám, avšak následně v přehledu uznatelných podpisů odpůrce označil podpisy těchto osob za uznatelné. Soud tyto osoby rovněž našel v předložených seznamech. Jedná se tedy o 13 podpisů, které odpůrce ve výzvě vyloučil nedůvodně a nyní svou chybu napravil.

48. Taktéž u osoby uvedené na listině č. 19, řádku 10, odpůrce uvedl, že není oprávněná. Svůj závěr nezměnil ani v přehledu uznatelných podpisů. Soud však tuto osobu našel v seznamu stálých voličů, jedná se tedy o oprávněnou osobu, jejíž 1 podpis byl nedůvodně vyloučen.
49. Soud dodává, že nepřihlédl k vadám ohledně neúplných adres, které odpůrce nově identifikoval v přehledu uznatelných podpisů, neboť tyto ve výzvě jako vadné vůbec neoznačil (srov. přiměřeně usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2012, č. j. 50 A 17/2012-63, č. 2759/2013 Sb. NSS).
50. K ostatním méně závažným namítaným vadám soud předesílá, že primárním účelem přezkoumání návrhu, potažmo podpisů, je ověření, zda návrh na konání místního referenda má mezi oprávněnými osobami dostatečnou podporu a zda se týká věci podstatného lokálního významu. Údaje uvedené na podpisových listinách pak slouží k identifikaci konkrétních osob tak, aby bylo zajištěno, že konání referenda podporují jen oprávněné osoby. Při kontrole podpisů by obec měla postupovat tak, aby byl šetřen smysl a účel zákona o místním referendu, kterým je zajištění realizace ústavně zaručeného práva na přímý podíl občanů na veřejné moci. Výkon tohoto práva by neměl být znesnadňován rigidním postupem orgánů místní samosprávy a formalistickým požadavkem na uvedení formálně bezchybných či na první pohled zcela jasně čitelných údajů o petentovi, zejména v těch případech, kdy je zcela či alespoň s vysokou mírou pravděpodobnosti zřejmé, o jakou oprávněnou osobu se jedná, resp. jaké je formálně správné znění jejich údajů. Obecní úřad by se měl při kontrole podpisů vždy zabývat tou nejpravděpodobnější alternativou, která se jeví zjevnou či vysoce pravděpodobnou. Tím spíše v případě malé obce čítající 1 097 oprávněných osob. V takové obci se většina obyvatel pravděpodobně do jisté míry vzájemně zná. Navíc v seznamu či evidenci o takto malém počtu osob lze bez větších obtíží oprávněné osoby dohledat. Soudu se během chvíle podařilo v předložených seznamech najít téměř všechny oprávněné osoby, jejichž údaje odpůrce označil za nečitelné, neúplné, či nesprávné.
51. V této souvislosti soud uvádí, že nečitelnost údajů sice představuje do jisté míry subjektivní hledisko kontrolující osoby, nicméně nesmí se stát nástrojem zjevné svévole. Tu však odpůrce projevila v několika případech. Samotná nečitelnost běžně znemožňuje kontrolu údajů, neboť představuje nedostatek, pro který nelze osobu identifikovat. Odpůrci se však několik „nečitelných“ jmen či jiných údajů prokazatelně podařilo přiřadit ke konkrétní osobě, neboť poté, co je označil za nečitelné, vzápětí dodal, které osobě pravděpodobně patří a z jakého dalšího důvodu kromě nečitelnosti nelze tyto podpisy uznat (např. u podpisů osob uvedených na listině č. 6, řádku č. 9; listině 13, řádku č. 5 a 8; listině č. 49, řádku č. 2). Takový postup dokazuje, že odpůrci se přeci jen podařilo „nečitelná“ jména, či jiné údaje, rozluštit a identifikovat pod nimi konkrétní osoby. Stejně tak odpůrcem předložený přehled počtu uznatelných podpisů dokládá, že odpůrce musel být schopen i přes „nečitelnost“ údajů dané osoby identifikovat, aby mohl posoudit, zda jsou, či nejsou oprávněnými osobami. Soud přitom shledal, že minimálně údaje osob uvedených na listině č. 4, řádku č. 9; listině č. 6, řádku 1 a 8; listině č. 7, řádku č. 2; listině č. 9, řádku č. 4; listina č. 13, řádku č. 5; listině č. 14, řádku č. 4, 5 a 8 (posledně uvedený obsahuje i podpis osoby); listině č. 15, řádku č. 3, 4 a 10; listině č. 16, řádku č. 5 a 6 (případné pozdější doplnění jména hůlkovým písmem jinou osobou nezpůsobuje neplatnost podpisu, k tomu srov. usnesení Krajského soudu v Praze ze

dne 20. 7. 2022, č. j. 43 A 50/2022-58); listině č. 18, řádku č. 1; listině č. 21, řádku č. 2; listině č. 22, řádku 1; listině č. 23, řádku č. 9; listině č. 29, řádku č. 10; listině č. 33, řádku č. 1; listině č. 34, řádku č. 3, 6 a 9; listině č. 35, řádku 6; listině č. 36, řádku 4; listině č. 37, řádku 6, 7 a 8; listině č. 50, řádku č. 5 jsou čitelné do té míry, aby je bylo možné bez problému identifikovat. Soud proto uvádí, že dalších celkem **29** podpisů označených za nečitelné bylo vyřazeno nedůvodně.

52. Prizmatem toho, že by obecní úřad neměl jednotlivé podpisy posuzovat příliš formálně, dospěl soud k závěru, že odpůrce nedůvodně vyloučil minimálně další 4 podpisy. Údajné přeškrtnutí podpisu na listině č. 2, řádku č. 9 je zcela jistě součástí platného podpisu, nikoliv vyškrtnutím z podpisové listiny. Odvolanému podpisu na listině 13, řádku č. 2, odpůrce vytknul neurčitě vymezenou adresu. Pole s adresou však obsahuje obecně známý znak: „—||—“, který znamená, že dané pole obsahuje totožné údaje jako pole nad ním. To je umocněno skutečností, že adresa uvedená nad ním náleží osobě stejného příjmení. Lze tedy předpokládat, že tyto osoby mají trvalý pobyt na stejné adrese. Totožnost adres těchto dvou osob navíc potvrzuje stálý seznam voličů. Soud se též neztotožňuje s odpůrcem v tom, že by nebylo možné uznat podpisy osob, jež uvedly své křesní jméno pomocí zkratky „Mir.“ (listina č. 37, řádek 1, všechny údaje jsou navíc čitelné) a „Jarka“ (listina č. 32, řádek 5). Tyto zkratky jsou v kontextu ostatních údajů velice snadno identifikovatelné, pročez je třeba dané podpisy započítat (srov. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 20. 7. 2022, č. j. 43 A 50/2022-58 a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2022, č. j. Ars 3/2022-52). Tyto 4 podpisy byly též nedůvodně vyloučeny.
53. Soud dospěl s ohledem na výše uvedené k závěru, že po přičtení **62 neoprávněně neuznaných podpisů** navrhovatel shromáždil **minimálně 330 podpisů oprávněných** osob podporujících návrh na konání místního referenda, což je z hlediska § 8 odst. 2 zákona o místním referendu již dostatečný počet.
54. Lze přitom uvést, že neoprávněně neuznaných podpisů bylo ještě více. Odpůrce měl např. započítat též podpisy obsahující formální vady spočívající ve zjevných chybách v psaní jako je nesprávné uvedení data narození „10. 11.“ místo „10. 10.“ (listina č. 2, řádek č. 6), či nesprávné uvedení adresy „Stenická“ místo „Statenická“ (listina č. 6, řádek č. 9). Nabízí se též uznání podpisů osob, jež sice

neuvedly své celé jméno, neboť opomněly uvést své druhé příjmení, avšak byly zjevně identifikovatelné, jelikož jim odpůrce byl schopen tuto vadu vytknout (listina č. 5, řádek č. 7).

55. Soud uzavírá, že podpisové listiny nebyly prosty jakýchkoliv vad. Naopak v několika případech odpůrce důvodně oprávněně poukázal na zjevné nedostatky podpisů osob (např. z důvodu úmrtí, absence trvalého pobytu, občanství EU, či zcela chybějících údajů požadovaných zákonem). Přesto by měl odpůrce mít na mysli, že účelem přezkoumání návrhu není kontrola správného psaní, ale posouzení, zda má návrh mezi občany dostatečnou podporu. Měl by proto přistupovat k přezkoumání podpisových listin bez přehnaného formalismu a rigidity.

Návrh na vyhlášení místního referenda

56. Pokud jde o návrh na vyhlášení místního referenda podle § 91a odst. 1 písm. b) s. ř. s., soud dospěl k závěru, že pro něj (zatím) nebyly splněny podmínky řízení [§ 57 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. b) zákona o místním referendu].
57. Přestože soud ve věcech místního referenda, odlišně od jiných druhů řízení ve správním soudnictví, neprovádí přezkum rozhodnutí zastupitelstva obce založený na kasačním principu, nýbrž za splnění zákonem daných podmínek vstupuje do pozice zastupitelstva obce tím, že sám rozhoduje po posouzení podmínek dle § 13 zákona o místním referendu a přímo vyhláší místní referendum, tedy sám nahrazuje rozhodnutí zastupitelstva obce, bylo třeba nejprve posoudit zákonem dané podmínky, za nichž je soudní moc oprávněna takto zasáhnout do práva obce jako územního samosprávného celku vyhlásit místní referendum.
58. Právo domáhat se vyhlášení místního referenda u soudu má přípravný výbor za podmínky, že zastupitelstvo obce nesplnilo svou zákonnou povinnost, tj. nerozhodlo na svém nejbližším zasedání o bezvadném návrhu přípravného výboru podle § 13 odst. 1 písm. a), nebo rozhodlo o tom, že místní referendum nevyhlásí podle § 13 odst. 1 písm. b). Tato podmínka plyne z § 57 odst. 1 písm. b) zákona o místním referendu.
59. Soud si je vědom povinnosti restriktivního výkladu právních předpisů omezujících možnosti vyhlášení místního referenda, na něž navrhovatel poukazuje. V otázce splnění podmínek řízení o návrhu na samotné vyhlášení místního referenda je ovšem soud limitován požadavkem zákonodárce, aby se nejprve sešlo zastupitelstvo, které by návrh na vyhlášení místního referenda projednalo (či jej mělo projednat, ale z libovolných důvodů tak neučinilo), a teprve nerozhodne-li zastupitelstvo o vyhlášení místního referenda, nastupuje pro přípravný výbor možnost soudní ochrany a pro využití této ochrany mu začíná běžet lhůta podle § 57 odst. 1 písm. b) zákona o místním referendu. To je výrazem základního principu dělby moci a úlohy moci soudní.
60. Správní soud je tedy oprávněn vstoupit do pozice zastupitelstva až poté, co se konalo zasedání zastupitelstva, na němž nebylo vyhlášeno místní referendum. Teprve pak soud posuzuje, zda referendum vyhlásí, či návrh zamítne (srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 5. 9. 2014, č. j. 67 A 5/2014-53, a usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 11. 2009, č. j. 30 Ca 115/2009-70, č. 2006/2010 Sb. NSS). Též v případě rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. Ars 4/2014-99, na něž navrhovatel odkazuje, bylo postaveno najisto, že se po podání návrhu na konání místního referenda konalo zasedání zastupitelstva, na němž návrh nebyl projednán. Jak Nejvyšší správní soud shrnul i ve věci týkající se prvního návrhu navrhovatelů, z tohoto pravidla jsou v atypických případech přípustné výjimky, takové ale v projednávané věci nenastaly (srov. rozsudek č. j. Ars 3/2024-43, bod 33-35).
61. Zastupitelstvo odpůrce musí mít možnost návrh na vyhlášení referenda posoudit a rozhodnout o tom, zda jej vyhlásí. Navrhovatel však netvrdí, že by se po podání projednávaného návrhu konalo zasedání zastupitelstva, které mohlo o vyhlášení referenda rozhodnout. To nevyplývá ani ze spisu. Nebyla tudíž splněna podmínka pro to, aby soud rozhodnutí zastupitelstva nahrazoval. Za daných okolností tudíž soudu nezbylo nic jiného než návrh na vyhlášení místního referenda odmítnout.
62. S ohledem na ústavní zákaz odepření spravedlnosti a formalistického postupu soudů vedoucího v konečném důsledku k potenciálnímu zmaření místního referenda (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2015, sp. zn. III. ÚS 3825/14) soud připomíná, že navrhovatel usiluje o konání místního referenda souběžně s termínem voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu

České republiky na podzim roku 2025. Má tedy dostatek času pro případné podání návrhu na vyhlášení místního referenda soudem, pokud se zastupitelstvo odpůrce nebude na svém nejbližším zasedání návrhem zabývat, případně pokud rozhodne o tom, že referendum nevyhlásí.

Závěr a náklady řízení

63. Z důvodů shora uvedených rozhodl soud tak, že určil, že návrh na konání místního referenda o předložených otázkách v obci Statenice nemá nedostatky (§ 91a odst. 3 s. ř. s.).
64. Návrh na vyhlášení místního referenda soud pro nepřipustnost odmítl (§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.).
65. Odpůrce bude po právní moci tohoto usnesení (která nastává dle § 93 odst. 5 věta druhá s. ř. s. již vyvěšením tohoto usnesení na úřední desce soudu) postupovat v souladu s § 12 odst. 4 zákona o místním referendu a to tak, že bezvadný návrh přípravného výboru předloží k projednání zastupitelstvu obce Statenice na jeho nejbližším zasedání. Pro vyloučení pochybností soud upozorňuje, že tuto povinnost má bez ohledu na to, zda bude proti tomuto usnesení podána kasační stížnost, neboť ta nemá sama o sobě odkladný účinek. Zastupitelstvo bude postupovat podle § 13 zákona o místním referendu. Soud v této souvislosti pouze poznamenává, že v tomto řízení o určení, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky, nezkoumal připustnost navržených otázek (srov. rozsudek NSS ze dne 21. 2. 2019, č. j. Ars 7/2018-29, č. 3877/2019 Sb. NSS). Touto otázkou se bude zabývat při rozhodování o návrhu zastupitelstvo odpůrce, přičemž jeho závěr by měl být patřičně odůvodněn. V případě nevyhlášení místního referenda o předložených otázkách zastupitelstvem na jeho nejbližším zasedání se může navrhovatel domáhat ochrany u soudu návrhem podle § 91a odst. 1 písm. b) s. ř. s. ve spojení s § 57 odst. 1 písm. b) zákona o místním referendu.
66. Soud v souladu s § 91a odst. 3 s. ř. s. nenařídil ve věci jednání, neboť při rozhodování vycházel ze spisové dokumentace, kterou předložil odpůrce. Navíc s rozhodnutím věci bez jednání účastníci výslovně souhlasili (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Dokazování soud neprováděl, neboť návrh bylo možné posoudit na základě obsahu správního spisu, kterým se dokazování neprovádí, popř. skutečností, které mezi stranami nejsou sporné.
67. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 93 odst. 4 s. ř. s., podle kterého v řízení ve věcech místního referenda nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Toto usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje,

v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 30. prosince 2024

Lenka Bursíková, v. r.
předsedkyně senátu